

Teczka nr ...

Opis i analiza realizacji wymagania

§ 8 ust. 3 pkt 4a

Opracowanie i wdrożenie programu, innowacji lub innych działań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych lub innych związanych z oświatą, powiązanych ze specyfiką szkoły, w szczególności na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Opracowanie i wdrożenie programu, innowacji lub innych działań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych lub innych związanych z oświatą, powiązanych ze specyfiką szkoły, w szczególności na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

(§ 8 ust. 3 pkt 4a)

Opis i analiza programu czytelniczego z elementami biblioterapii

Książka dobra na wszystko

W ostatnich latach bardzo często mówi się o potrzebie czytania dzieciom książek. W dobie gier komputerowych i telewizyjnych kreskówek często zapominamy, jak ważnym elementem w wychowaniu dziecka jest książka. Czytanie stanowi swoistą relację między czytającym np. rodzicem, nauczycielem a słuchającym – dzieckiem.

Zainteresowania i styl bycia dziecka przede wszystkim kształtuje rodzina, jednak nie wszyscy rodzice mają świadomość, jaką rolę odgrywa książka w rozwoju intelektualnym dziecka. Stosując biblioterapię można nieść ulgę w cierpieniu, wspomagać proces rozwoju, rozładowywać stres, korygować zaburzenia emocjonalne, wspierać i dodawać otuchy osobom nieśmiałym, samotnym i zakompleksionym. Czytanie pozwala rozwijać wyobraźnię, zainteresowania i uzdolnienia, budzić ciekawość otaczającym nas światem oraz poszerzać wiedzę. Umożliwia zadawanie pytań i uzyskiwanie na nie odpowiedzi. Książka pomaga kształtować zasady społeczno-moralne dziecka, budzi jego przeżycia estetyczne, a mądrze wykorzystana, może stać się narzędziem bardzo pomocnym w rozwiązywaniu dziecięcych problemów.

Przygotowane zajęcia czytelnicze z elementami biblioterapii miały za zadanie ułatwić dzieciom pokonywanie różnych trudności, np. radzenia sobie z nieśmiałością, przemocą, agresją lub patologiami. Nabycie przez dziecko takich umiejętności pomoże mu w osiągnięciu sukcesów w późniejszej nauce szkolnej.

Systematyczne czytanie dziecku jest najskuteczniejszą metodą wychowania czytelnika. Będzie on posiadał wiedzę, potrafił samodzielnie myśleć, miał wyobraźnię i umiejętność radzenia sobie w życiu za pomocą rozumu, a nie pięści.

W okresie odbywania stażu opracowałam i wdrożyłam do realizacji własny program *Książka dobra na wszystko* zawierający elementy biblioterapii. Zaprezentowałam go na posiedzeniu rady pedagogicznej, gdzie został pozytywnie zaopiniowany i zatwierdzony do realizacji.

W programie zawarto cele ogólne kształcenia, cele szczegółowe, oczekiwane osiągnięcia uczniów, warunki realizacji programu, metody, formy i środki realizacji oraz treści programu.

Założenia ogólne, cele do realizacji

Program ten powstał z myślą o dzieciach w wieku 5-6 lat, które zmagają się z różnymi trudnościami życiowymi i sytuacjami kryzysowymi, zarówno w przedszkolu, jak i poza nim. Już w tak młodym wieku dzieci stykają się z sytuacjami, gdy nierespektowane są normy moralne, etyczne i społeczne. Często też obserwują takie zachowania, bądź są ich uczestnikami.

Założeniem opracowanego programu jest także umożliwienie dzieciom poznawania utworów literatury dziecięcej i rozwijanie ich zainteresowań czytelniczych. Konsekwentne promowanie aktywnego czytelnictwa wykształci u dzieci czytelniczy nawyk, tym bardziej, że przyjemność czytania i miłość do książek musi powstać właśnie w dzieciństwie.

Celem programu było rozbudzanie i rozwijanie zainteresowań czytelniczych, wzbogacanie wiedzy i słownictwa, ale także umiejętności praktycznych ułatwiających radzenie sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i postawie „ofiary” rozwija poczucie własnej tożsamości i wartości w poczuciu bezpieczeństwa i akceptacji samego siebie. Ważnym celem programu było także (poprzez czytanie) uspokojenie, wyciszenie i relaksacja ucznia.

Cele szczegółowe to:

- wprowadzenie dzieci w świat literatury oraz wzbudzenie zaciekawienia książką i czytaniem,
- wzbogacenie słownictwa i umiejętności językowych dzieci,
- kształcenie nawyków czytelniczych, nabywanie nawyku dbania o książki i ich szanowania,
- doskonalenie umiejętności słuchania ze zrozumieniem oraz ćwiczenie koncentracji,

- rozwijanie i poszerzanie wiedzy o świecie, rozbudzanie ciekawości świata,
- rozbudzanie wyobraźni,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości dziecka,
- przekazywanie za pośrednictwem literatury wartości moralnych,
- uczenie nieagresywnych sposobów rozwiązywania problemów i konfliktów,
- nauka obcowania z literaturą w sposób samodzielny, refleksyjny i twórczy.

Realizacja programu

Program obejmował siedem bloków tematycznych:

I. Brak akceptacji dla „inności” - tolerancja

Cele:

- lepsze poznanie się w grupie,
- akceptacja siebie i innych.

Podczas zajęć dzieci poznały jak różnią się między sobą, nie tylko wyglądem, ale także tym co lubią, jak spędzają czas wolny. Porównanie to ma na celu ukazanie, że ktoś „inny”, nie jest wcale gorszy. Uczniowie uczą się, że tolerancja to otwartość na różnice dzielące ludzi oraz szacunek do tych różnic oraz poglądów, stylów życia i odmienności.

II. Wartość przyjaźni

Cele:

- nawiązywanie kontaktów koleżeńskich,
- znalezienie wzorców osobowych do naśladowania.

Podczas zajęć starałam się pokazać dzieciom jak ważne są relacje z innymi ludźmi oraz jak cenne jest mieć dobrych kolegów, przyjaciela czy przyjaciół. W trakcie spotkania uczniowie sami wypracowali cechy dobrego przyjaciela / kolegi.

III. Agresja

Cele:

- niwelowanie emocji przeradzających się w agresywne zachowanie,
- nabycie umiejętności asertywnych zachowań.

Dzięki temu spotkaniu dzieci dowiadują się, że agresja to zachowanie nieakceptowane społecznie. Wywołuje ją złość, dlatego uczniowie podczas

zajęć poznają metody radzenia sobie z tym uczuciem (np. ściskanie piłęczki). Dzieci dowiadują się także, jak radzić sobie z agresją innych.

IV. Zazdrość

Cele:

- kształtowanie empatii i wrażliwości,
- tworzenie klimatu bezpieczeństwa w grupie.

Zajęcia mają uświadomić dzieciom na czym polega zazdrość oraz jakie inne jeszcze emocje towarzyszą temu uczuciu. Uczniowie dowiadują się, że miarą wartości człowieka nie jest to, co posiada ale to, kim jest - jego cechy charakteru, zwłaszcza te dobre, świadczą o nas, a nie to, co posiadamy czy w co się ubieramy.

V. Strach

Cele:

- kształtowanie umiejętności panowania nad emocjami,
- budowanie pozytywnej samooceny.

Ważnym punktem tych zajęć jest uświadomienie dzieciom, że lęk to stan, którego doświadczają wszyscy, bez względu na wiek czy płeć. Każdy się czegoś boi i jest zupełnie normalne zachowanie, ale należy poszukać sposobów jak sobie z tym uczuciem radzić (np. schować strach do pudełka). Dzieci dowiadują się także, że niektóre rodzaje strachu są nam potrzebne (np. strach przed dzikimi zwierzętami) i pozwalają nam zachować bezpieczeństwo.

VI. Savoir vivre

Cele:

- znalezienie wzorców osobowych do naśladowania,
- kształcenie poczucia odpowiedzialności za swoje postępowanie.

Zajęcia wprowadzą dzieci w tajniki kultury osobistej, zachowania w miejscach publicznych, a także wyjawiają sposoby radzenia sobie z emocjami. Dzieci podczas zajęć wypracowały kodeks przedszkolaka, w którym znalazły się także punkty dotyczące zachowania się w bibliotece.

VII. Odkrywanie własnych możliwości

Cele:

- kształcenie wiary we własne możliwości,
- znalezienie pozytywnych wzorców osobowych do naśladowania.

Na zajęciach dzieci doskonaliły samoakceptację, która przejawia się w dostrzeganiu własnej niepowtarzalności, lubieniu siebie – mimo słabości i wad.

Każde z zajęć miało podobną strukturę, składającą się z:

- części wprowadzającej, podczas której badane były nastroje uczestników zajęć, a także odbywały się zabawy integrujące grupę;
- części właściwej, polegającej na głośnym odczytaniu bajki i rozmowie kierowanej na temat tekstu oraz wspólnych zabawach związanych z tematem zajęć;
- podsumowania zajęć wraz z ewaluacją za pomocą powtórnego badania nastrojów.

Zajęcia prowadzono w oparciu o wybrane bajki terapeutyczne przy zastosowaniu szeregu metod i technik z arteterapii (elementy plastykoterapii, choreoterapii, muzykoterapii itp.).

Ewaluacja programu

Aby przekonać się, czy cele wychowawcze i edukacyjne zostały zrealizowane, a dzieci opanowały wymagane umiejętności i poszerzyły swoją wiedzę, konieczne jest przeprowadzenie ewaluacji. W wyniku tego procesu powstały niezbędne informacje do oceny wartości merytorycznej i metodycznej programu oraz wskazówki do jego modyfikacji i udoskonalenia w przyszłości.

Ewaluacji podlegała: atrakcyjność programu dla dzieci, jego użyteczność – czego nauczyły się dzieci podczas zajęć, oraz strategia – czy stosowane metody są skuteczne.

Na podstawie ewaluacji miałam możliwość dokonania samooceny swojej pracy z dziećmi oraz okazję do refleksji nad swoimi kompetencjami i wiedzą merytoryczną na temat rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym.

Narzędziami zbierania informacji były:

- rozmowy z nauczycielami grupy,
- obserwacja zachowań dzieci podczas zajęć,
- rozmowy z dziećmi,
- analiza wytworów dziecięcych (prace plastyczne).

Spotkania przebiegały w przyjaznej atmosferze. Dzieci uważnie słuchały bajek, żywo reagując na tekst i aktywnie uczestnicząc w rozmowach dotyczących

poruszanych w nich tematów. Chętnie brały udział w zabawach i wykonywały prace plastyczne. Szczególną przyjemność sprawiały im zadania wymagające współpracy grupy (np. wspólne wykonanie drzewa pozytywnych i negatywnych uczuć, zabawy ruchowe).

Na podstawie wyników ewaluacji poszczególnych zajęć oraz rozmów z dziećmi i opiekunami grupy można stwierdzić, że zajęcia zostały bardzo pozytywnie odebrane przez dzieci, które z niecierpliwością czekały na kolejne spotkania. W miarę realizacji programu, zaobserwowałam większą integrację grupy, wzrastającą aktywność i otwartość w relacjach społecznych. Nawet dzieci nieśmiałe i początkowo izolujące się od innych, z czasem wykazywały coraz większe zaangażowanie, chętniej włączały się w rozmowy, wspólne zabawy oraz zadania. Warsztaty wpłynęły pozytywnie na komunikację pomiędzy dziećmi, uwrażliwiając je na uczucia i potrzeby innych oraz wzmacniając poczucie własnej wartości. Poprzez identyfikację z bohaterami bajek przedszkolaki kształtowały w sobie postawy empatii, asertywności i samoakceptacji oraz poznawały pożądane sposoby wyrażania różnych emocji. Entuzjazm, z jakim dzieci uczestniczyły w zajęciach dostarczył mi wiele satysfakcji, utwierdzając w słuszności podejmowania tego rodzaju inicjatyw i motywując do dalszych działań.

Korzyści

Uważam, że cele ogólne realizowanego przeze mnie programu zostały osiągnięte. Opracowanie i wdrożenie programu przyniosło następujące korzyści dla uczniów, biblioteki i dla mnie:

Uczniowie:

- odczuwają potrzebę częstego kontaktu z książką,
- doznają wielu przyjemnych wrażeń poprzez aktywne uczestnictwo w zabawach z tekstem,
- posiadają intelektualny i emocjonalny stosunek do książki jako źródła wiedzy i przeżyć,
- potrafią analizować treść utworów – omawiają i oceniają postępowanie bohaterów z próbą uzasadnienia własnego stanowiska,
- potrafią wyodrębnić postaci pozytywne i negatywne,

- potrafią wypowiedzieć się na temat poznanych utworów i ekspresyjnie wyrazić ich treść.
- właściwie odczytują przesłanie tekstu literackiego i potrafią zrozumieć jego morał,
- starają się budować własny pozytywny system wartości,
- dostrzegają i rozumieją wartości uniwersalne,
- przejawiają uczucia społecznie pożądane,
- starają się obiektywnie interpretować różne sytuacje,
- odróżniają dobro od zła, bronią dobra, opowiadają się za lepszym, dobrym światem,
- znają reguły życia w grupie, rodzinie, szerszym otoczeniu społecznym i przyrodniczym,
- są rozbudzeni prospołecznie, wrażliwi na niesprawiedliwość i gotowi pomagać innym.

Biblioteka:

- promuje czytelnictwo wśród każdej grupy wiekowej,
- pomaga przy podejmowaniu z nauczycielami wspólnych działań mających na celu rozwijanie zainteresowań czytelniczych dzieci,
- urozmaica realizację programów nauczania poprzez zapewnienie uczniom atrakcyjnej oferty lekcji bibliotecznych,
- panuje w niej swobodna, akceptująca i twórcza atmosfera.

Korzyści osobiste:

- doskonalłam swój warsztat pracy,
- działania skłaniały mnie do ciągłych poszukiwań, tworzenia nowych koncepcji,
- praca, którą wykonywałam dawała mi satysfakcję, wymagała ode mnie zaangażowania, wzmożenia wysiłku,
- ściśle współpracowałam z opiekunami grupy przedszkolnej, którzy bardzo chętnie uczestniczyli w zajęciach,
- opracowanie i wdrożenie programu przyniosło mi wiele satysfakcji.